

Оила қонунчилигига биноан ота-она вояга етмаган болалариға таъминот бериши шарт

Вояга етмаган болалариға таъминот бериш мажбуриятини ихтиёрий равишда бажармаган ота (она)дан суднинг ҳал қилув қарорига ёки суд буйруғига асосан алимент ундирилади.

Шунингдек, вояга етмаган болалариға алимент тұлаш ва уларга таъминот беришда ота-онанинг мажбуриятлари тенгdir.

Шу билан бирга, ота-она вояга етмаган болалариға таъминот бериш учун алимент тұлаш тартибини үзаро келишган ҳолда белгилашга ҳақлидирлар.

Агар вояга етмаган болалариға таъминот бериш ҳақида ота-она үртасида келишув бўлмаса, алимент суд томонидан тайинланади ва ота-онанинг ҳар ойдаги иш ҳаки ва (ёки) бошқа даромадидан қуидаги миқдорларда ундирилади:

- бир бола учун — тўртдан бир қисми;
- икки бола учун — учдан бир қисми;
- уч ва ундан ортиқ бола учун — ярмиси.

Бу тўловларнинг миқдори тарафларнинг моддий ёки оилавий ахволини ва бошқа эътиборга лойик ҳолатларни ҳисобга олган ҳолда суд томонидан камайтирилиши ёки кўпайтирилиши мумкин. Ҳар бир бола учун ундириладиган алимент миқдори қонунчилик билан белгиланган меҳнатга ҳақ тұлаш энг кам миқдорининг 26,5 фоизидан кам бўлмаслиги керак.

Вояга етган болага ҳам алимент тўланиши мумкин. Вояга етган, аммо меҳнатга лаёқатсиз, ёрдамга муҳтож болалари учун ота-онадан алимент ундирилади. Бунда алименттнинг миқдори ота-онанинг оилавий ва моддий ахволи ҳисобга олиниб, ҳар ойда пул билан тўланадиган қатъий суммада белгиланади.

Болага алимент пули етмаса ёки камлик қилса, қонунчиликка кўра, болаларнинг таъминоти учун қўшимча маблағ талаб қилиниши мумкин.

Ота-она фавқулодда ҳолатлар (боланинг оғир шикастланиши, касал бўлиши ва бошқалар) туфайли келиб чиқсан, боланинг таъминоти учун зарур бўлган қўшимча харажатларда иштирок этиши шарт.

Қўшимча харажатларда иштирок этишдан бош тортган ота (она)дан суд уларнинг оилавий ва моддий ахволини ҳисобга олиб харажатларни ундириши мумкин. Алимент тўловчи чет элга ишлагани кетмоқчи бўлса, алимент тұлаши шарт бўлган шахс доимий яшаш учун ёки З ойдан ортиқ муддатга чет давлатга кетаётганида алимент олувчилар билан келишув тузиши шарт. Келишувга эришилмаган тақдирда алимент олувчи алиментни бир йўла тұлаш, алимент эвазига муайян мол-мулкни бериш ёхуд алиментни бошқа усуlda тұлаш талаби билан судга мурожаат қилишга ҳақли.

Алиментлар олдиндан тўланган ёки гаров шартномаси тузилган бўлса, шахс алимент тұлаш тўғрисида келишув тузиш мажбуриятидан озод этилади. Алимент тұлаш мажбурияти келишувда белгиланган алимент мажбуриятлари тарафлардан бирининг ўлими, мазкур келишув муддатининг ўтиши ёки унда назарда тутилган бошқа асосларга кўра тугайди. Суд тартибида ундириладиган алимент тұлаш қуидаги ҳолларда тугатилади:

- бола вояга етганда ёки вояга етмасдан туриб тўла муомала лаёқатига эга бўлганда;
- фойдасига алимент ундирилаётган бола фарзандликка олинганда;
- алимент олувчининг меҳнатга лаёқати тикланганида ёки у ёрдамга муҳтож бўлмай қолганида (суд шундай деб топганида);
- меҳнатга лаёқатсиз, ёрдамга муҳтож алимент олувчи собиқ эр ёки хотин янги никоҳга кирганда;
- алимент олувчи ёки алимент тұлаши шарт бўлган шахс вафот этганда.

И.Саитқұлов, Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси бошқарма катта прокурори

2023-07-10 13:48:22